

Občina Sevnica

ANALIZA STANJA POLOŽAJA INVALIDOV V OBČINI SEVNICA

NOVEMBER 2024

Kazalo

1	Uvod.....	2
2	Zakonodajni okvir	4
3	Demografska slika občine Sevnica	5
4	Predstavitev organizacij, ki se ukvarjajo z invalidsko problematiko	7
4.1	Društvo invalidov Sevnica.....	7
4.2	Zdravstveni dom Sevnica.....	7
4.3	Center za krepitev zdravja (CKZ) Zdravstvenega doma Sevnica.....	8
4.4	Center za duševno zdravje odraslih (CDZO) Posavje	8
4.5	Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov Posavje.....	8
4.6	Center za socialno delo Posavje, enota Sevnica	9
4.7	Varstveno delovni center Krško-Leskovec, enota Sevnica	9
4.8	Dom upokojencev in oskrbovancev Impoljca	9
4.9	Trubarjev dom upokojencev Loka pri Zidanem Mostu	10
4.10	Osnovna šola Ane Gale Sevnica.....	10
4.11	Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Sevnica	10
4.12	Podjetje INDE d. o. o. Sevnica.....	11
4.13	Druga občinska in regijska društva, ki se v okviru svojih dejavnosti ukvarjajo z invalidsko problematiko	11
5	Analiza stanja.....	11
5.1	Ozaveščanje in informiranje, dostopnost do informacij	12
5.2	Dostopnost javnih prostorov	13
5.3	Vključenost v lokalno skupnost, samostojno življenje, šport in kultura	14
5.3.1	Šport	15
5.3.2	Kultura.....	15
5.3.3	Samostojno življenje in mobilnost.....	16
5.4	Zdravstvena oskrba in rehabilitacija.....	17
5.5	Vzgoja in izobraževanje	18
5.6	Delo in zaposlovanje	19
5.7	Versko in duhovno življenje	19
6	Zaključek	19

1 Uvod

Invalidi so največja manjšina na svetu, saj jih je po podatkih Združenih narodov več kot 650 milijonov, od tega jih živi v Evropi okoli 87 milijonov. V Sloveniji je predvidoma 170.000 invalidov in oseb s telesnimi okvarami. Invalidi so pomemben člen družbe in zato jim je nujno potrebno zagotoviti enako participacijo pri družbenem razvoju in njihovih aktivnostih v družbi. Za doseg tega morajo imeti enake možnosti, ob zavedanju, da se pri tem soočajo z različnimi ovirami, ki so posledica interakcije bioloških in družbenih okoliščin med katerimi je tudi zmanjšana dostopnost. Ustava Republike Slovenije določa, da so človekove pravice in temeljne svoboščine zagotovljene vsakomur ne glede na osebne okoliščine in z dopolnitvijo 14. člena leta 2004, je kot osebna okoliščina navedena tudi invalidnost. Ustava s tem izrecno poudarja pravico do enakosti invalidov pred zakonom oziroma, da nihče ne sme biti zapostavljen zaradi invalidnosti. Iz ustave zato izhaja, da imajo invalidi enake pravice in obveznosti kot drugi državljani. Vendar pa je pri tem potrebno upoštevati njihove posebne potrebe ter jim zagotoviti enakopravno obravnavanje in uresničevanje vseh človekovih pravic. Zato se mora država zavezati, da bo sprejemala učinkovite in ustrezne ukrepe, s katerimi bo invalidom omogočila doseganje in ohranjanje največje mogoče samostojnosti, telesne, duševne, socialne in poklicne zmožnosti ter polno vključenost in sodelovanje na vseh področjih življenja.

S sodobno politiko invalidskega varstva je Slovenija primerljiva z drugimi razvitimi evropskim državami. Je država, ki se trudi uresničevati načela družbene pravičnosti in enakih možnosti za vse. Že pred ratifikacijo Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola leta 2008, je leta 2006 sprejela svoj prvi Akcijski program za invalide 2007–2013 in nato še drugega leta 2014, ki se zaključi konec leta 2021. Mnogo pred tem pa je Slovenija že leta 1991 sprejela Koncept razvojne strategije invalidskega varstva. Bila je ena prvih držav, ki je ratificirala konvencijo in izbirni protokol, in to brez zadržkov. Tako sta oba postala del našega notranjega prava in se lahko neposredno uporabljata.

Konvencija o pravicah invalidov, Standardna pravila OZN za izenačevanje možnosti invalidov in Agenda 22 občinam predstavljajo podlago, kako pristopiti k izboljševanju pogojev za invalide ter oplemenititi že doseženo na tem področju.

Standardna pravila OZN za izenačevanje možnosti invalidov je sprejela Generalna skupščina Združenih narodov na svoji 48. seji 20. decembra 1993 (Resolucija 48/96). Izraz izenačevanje možnosti pomeni proces, skozi katerega so različni sistemi, družbe in okolja, kot so javne službe, razne družbene dejavnosti, vse vrste informacij in dokumentacije, dostopni vsem, tudi invalidom. Ker iz enakih pravic in enakih možnosti izhajajo enake obveznosti, tudi za invalide, imajo v danih okvirih ti enake obveznosti in odgovornosti kot drugi člani iste družbene skupnosti.

Standardna pravila OZN določajo, da se invalidnim osebam obeh spolov in vseh starosti zagotovi, da lahko kot državljani uveljavljajo enake pravice in obveznosti kot drugi. Standardna pravila niso zakonsko zavezujoča, so moralna zaveza na politični podlagi, ki so jo sprejele članice mednarodne skupnosti. Obstoječe ovire preprečujejo invalidom, da bi uveljavili svoje potrebe in se vključevali v aktivnosti. Pravila so smernice družbi oz. državam, da sprejmejo odgovornost in s tem ustrezno ukrepajo tako, da odstranijo ovire ter v praksi uresničijo sprejeto. Pri tem imajo občine kot lokalne skupnosti pomembno vlogo.

Snovalci Konvencije govorijo o osmih načelih, na katerih temelji: spoštovanje dostojanstva in individualne avtonomije, nediskriminacija, polno in učinkovito sodelovanje in vključenost v

družbo, spoštovanje različnosti in sprejemanje invalidnosti kot dela človeške različnosti in človeškosti, enakost možnosti, dostopnost, enakost med moškimi in ženskami ter spoštovanje razvojnih sposobnosti invalidnih otrok in spoštovanje pravice invalidnih otrok do ohranjanja njihove identitete. Načela in pravice ter obveznosti, ki na njih temeljijo, so jasna. Človekove pravice invalidov so s Konvencijo torej postale prepoznane, so pravno zavezujoče norme in se oz. se bodo uresničevale – upoštevajoč pri tem različne pravne, ekonomske, politične in druge dejavnike. Odgovornost civilne družbe (invalidov in njihovih reprezentativnih invalidskih organizacij), stroke in države je, da te pravice in obveznosti postanejo nekaj samoumevnega, splošnega, običajnega, torej ne razumljeno kot posebno, izjemno, dodatno.

Projekt Zveze delovnih invalidov Slovenije »Občina po meri invalidov« je primer dobre prakse, kako naj bi se načela, pravice in obveznosti, zapisane v Konvenciji, uresničevale v lokalnih skupnostih. Kakšna je odgovornost lokalne skupnosti, je podrobno pojasnjeno v Madridski deklaraciji iz leta 2003, ki poudarja, da se morajo človekove pravice invalidov v prvi vrsti uresničevati na lokalni ravni, kjer se državljani spoprijemajo s težavami in kjer invalidske organizacije ter invalidi sami opravijo največ svojega dela.

Občina Sevnica si prizadeva postati še bolj vključujoča in dostopna za vse svoje prebivalce, vključno z osebami z različnimi vrstami invalidnosti. Na pobudo in v sodelovanju z Društvom invalidov Sevnica je občina v letošnjem letu izvedla že vrsto aktivnosti, ki služijo kot podlaga za pripravo strateškega dokumenta, katerega cilj je pridobitev listine "Občina po meri invalidov". Ta listina je priznanje lokalnim skupnostim, ki ustvarjajo okolje, kjer so potrebe invalidov upoštevane in vključene v vsakodnevno delovanje občine.

Občina Sevnica je prva v Posavju, ki se je odločila sodelovati v projektu »Občina po meri invalidov«. Eden izmed ključnih razlogov za pristop k projektu je, da občina dejansko že aktivno odpravlja tehnične ovire in prilagoditve v šolah ter drugih javnih objektih in si prizadeva zagotoviti enake pogoje za življenje vsem občanom. Podpira tudi invalidske organizacije s sredstvi za programe na področju socialne, zdravstvene in športne oskrbe.

Za sistematično delo je župan s sklepom imenoval delovno skupino, ki je pripravila analizo stanja o položaju invalidov v občini ter konkretni akcijski načrt in sicer v sestavi:

- Franc Boljte
- Vladimira Tomšič
- Tanja Novšak
- Neža Nemec
- Breda Markošek
- Mojca Sešlar
- Lidija Udovč

Z namenom spremljanja izvajanja akcijskega načrta je župan s sklepom imenoval tudi Svet za invalide Občine Sevnica za mandatno obdobje 2025–2029. Svet je posvetovalno telo, ki v lokalni skupnosti uveljavlja družbene interese skupin oseb z oviranostmi.

Njegove naloge so:

- spremljanje in koordiniranje aktivnosti za izvajanje in uresničevanje akcijskega načrta in sodeluje z izvajalci in jim je v podporo,
- dajanje pobud za urejanje splošne invalidske problematike v občini,
- informiranje javnost o aktivnostih in problematiki invalidov v občini,

- praviloma enkrat letno poročanje o izvrševanju aktivnosti za uresničevanje akcijskega načrta županu in občinskemu svetu.

Sestava sveta v omenjenem mandatnem obdobju je naslednja:

- Franc Boljte, predstavnik Društvo invalidov Sevnica
- Marjetka Smolič, predstavnica Centra za socialno delo Posavje
- Nataša Pozdrec, predstavnica Osnovne šole Ane Gale Sevnica
- Matjaž Starič, predstavnik invalidskega podjetja INDE d.o.o.
- Anka Vučajnk, predstavnica Varstveno delovnega centra Krško – Leskovec
- Brigita Karlovšek, predstavnica Občinskega sveta Občine Sevnica
- Mojca Sešlar, predstavnica Občine Sevnica
- Lidija Udovč, predstavnica Občine Sevnica

Za temeljito pripravo analize stanja ter pripravo akcijskega načrta sta bili izvedeni dve okrogli mizi, na kateri so sodelovala društva in inštitucije, ki so vpeta v delo in življenje invalidov. Predstavniki organizacij so izpostavili, da je problem predvsem na področju socialnih ovir in da je za osebe z oviranostmi pomembno, da se jih ob odpravi teh obravnava enakopravno in ne privilegirano. Opozorili so na kritično stanje v državi pri reševanju težav invalidov, s poudarkom na potrebni uskladitvi zakonodaje.

Na podlagi zbranih informacij in priporočil je pripravljen nabor ukrepov v akcijskem načrtu za obdobje 2025-2029, s katerimi bo izboljšana dostopnost do javnih stavb, storitev in infrastrukture. To vključuje prilagoditve javnih površin, kot so pločniki, prehodi za pešce, parkirišča, ter zagotavljanje dostopnosti javnih storitev za vse vrste invalidov, vključno s tistimi z gibalnimi, senzoričnimi in drugimi ovirami. Z akcijskim načrtom je občina jasno določila, kako bo izboljšala pogoje za invalide in kakšne so dolgoročne vizije za še večjo vključenost vseh občanov.

Društvo invalidov Sevnica in Občina Sevnica s prizadevanji za pridobitev listine "Občina po meri invalidov" jasno kažeta svojo zavezanost k ustvarjanju vključujočega okolja za vse občane. Z načrtnim pristopom, sodelovanjem z lokalnimi organizacijami in aktivnim vključevanjem javnosti bo tako postavljen temelj za izboljšanje kakovosti življenja invalidov ter primer dobre prakse na področju enakih možnosti in dostopnosti v Sloveniji.

2 Zakonodajni okvir

Analiza stanja ter iz nje izhajajoč akcijski načrt sta pripravljena skladno z veljavno slovensko in evropsko zakonodajo in ob upoštevanju okvirjev pristojnosti, ki lokalni skupnosti omogočajo oziroma ne omogočajo ukrepanja na določenih področjih varstva invalidov.

S ciljem omogočanja boljše in večje vključenosti oseb z oviranostmi so bile pri pripravi akcijskega načrta upoštevane tudi smernice in priporočila različnih institucij.

Področna zakonodaja:

- Zakon o ratifikaciji Konvencije o pravicah invalidov in Izbirnega protokola h Konvenciji o pravicah invalidov (MKPI), Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 37/08,
- Zakon o izenačevanju možnosti invalidov (ZIMI), Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17,
- Pravilnik o EU kartici ugodnosti za invalide, Uradni list RS, št. 37/17,
- Zakon o socialnem vključevanju invalidov (ZSVI), Uradni list RS, št. 30/18,
- Pravilnik o storitvah socialnega vključevanja invalidov, Uradni list RS, št. 58/22,

- Zakon o vojnih invalidih (ZVojl), Uradni list RS, št. 63/95, 21/97 – popr.,
- Uredba o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, Uradni list RS, št. 21/14,
- Zakon o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI), Uradni list RS, št. 16/07 – UPB,
- Pravilnik o merilih in postopku za pridobitev statusa invalida, za priznanje pravice do zaposlitvene rehabilitacije in za ocenjevanje zaposlitvenih možnosti invalidov ter o delu rehabilitacijskih komisij, Uradni list RS, št. 117/05,
- Zakon o invalidskih organizacijah (ZInvO), Uradni list RS, št. 108/02,
- Pravilnik o psih pomočnikih, Uradni list RS, št. 5/18,
- Pravilnik o tehničnih pripomočkih, Uradni list RS, št. 41/98,
- Zakon o začasnih ukrepih za odpravo posledic druginje za najbolj ranljive skupine prebivalstva (ZZUOPD), Uradni list RS, št. 117/22,
- Zakon o socialnem varstvu (ZSV), Uradni list RS, št. 3/07 – UPB, 23/07 – popr., 41/07 – popr.,
- Pravilnik o dodeljevanju neprofitnih stanovanj v najem, Uradni list RS, št. 14/04, 34/04, 62/06, 11/09, 81/11, 47/14, 153/21, 62/23,
- Zakon o spodbujanju digitalne vključenosti (ZSDV), Uradni list RS, št. 35/22, 40/23 in 30/24,
- Zakon o osebni asistenci (ZOA), Uradni list RS, št. 10/17, 31/18 in 172/21,
- Zakon o dolgotrajni oskrbi (ZDOsk-1), Uradni list RS, št. 84/23,
- Zakon o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij (ZDSMA), Uradni list RS, št. 30/18,
- Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (ZDPSI), Uradni list RS, št. 14/23 (stopi v veljavo l. 2025).

Področne smernice in priporočila:

- Vodnik po pravicah invalidov, Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, september 2015,
- Agenda 22,
- Akcijski program za invalide 2022-2023, Vlada Republike Slovenije.

3 Demografska slika občine Sevnica

Občina Sevnica je po površini, ki meri 272 km², 12. največja občina v Sloveniji. Njeno ozemlje predstavlja 1,3 % površine celotne države. Gostota poselitve je precej nižja od slovenskega povprečja (65 prebivalcev na km²), osrednje poselitveno jedro pa predstavlja mesto Sevnica z Boštanjem ob reki Savi.

Po zadnjih podatkih ima Občina Sevnica 17.632 prebivalcev (9.014 moških in 8.618 žensk), kar predstavlja približno odstotek vseh prebivalcev Slovenije. Po številu prebivalcev se med slovenskimi občinami uvršča na 104. mesto.

Gibanje števila prebivalcev po spolu v občini Sevnica v obdobju 2010–2024

	2010	2015	2020	2021	2022	2023	2024
Spol - SKUPAJ	17.646	17.481	17.695	17.639	17.661	17.654	17.632
Moški	8.879	8.865	9.155	9.093	9.034	9.040	9.014
Ženske	8.767	8.616	8.540	8.546	8.627	8.614	8.618

Vir: SiStat, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C5003S.px/>

Število živorojenih je bilo na dan 1. 1. 2024 nižje od števila umrlih. Naravni prirast na 1.000 prebivalcev v občini je trenutno negativen in znaša je -3,2 (v Sloveniji -2,1). Število tistih, ki so se iz občine odselili, je bilo nižje od števila tistih, ki so se vanjo priselili.

Gibanje števila prebivalcev po starostnih skupinah in spolu v občini Sevnica v obdobju 2010–2024

Leto	0–14 let		15–64 let		65 + let	
	moški	ženske	moški	ženske	moški	ženske
2010	1.256	1.172	6.497	5.711	1.126	1.884
2015	1.884	1.239	6.330	5.480	1.294	1.964
2020	1.289	1.209	6.224	5.226	1.642	2.139
2024	1.313	1.254	5.818	5.080	1.883	2.284

Vir: SiStat, <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/05C4004S.px/>

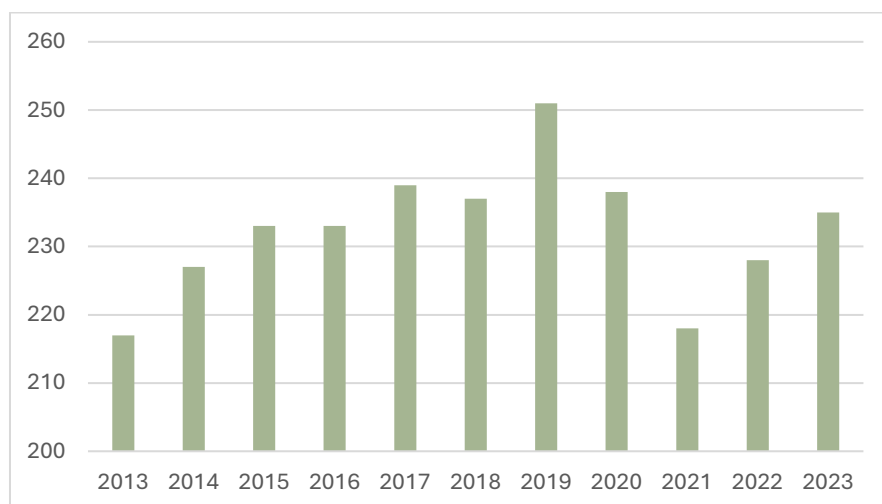
Povprečna starost občanov je bila v začetku leta 2024 45,4 let in je tako višja od povprečne starosti prebivalcev Slovenije, ki znaša 44,2 let.

Med prebivalci občine je bilo v začetku leta 2024 število najstarejših, tako kot v večini slovenskih občin, večje od števila najmlajših: na 100 oseb, starih 0–14 let, je prebivalo 162 oseb, starih 65 let ali več. Vrednost indeksa staranja je torej višja od vrednosti indeksa za celotno državo. Povprečna starost prebivalcev občine Sevnica se dviga v povprečju hitreje kot v celotni Sloveniji.

Med osebami v starosti od 15 do 64 let, torej med delovno sposobnim prebivalstvom je bilo v letu 2023 približno 70 %. Stopnja delovne aktivnosti je znašala 70,6, nekoliko več od slovenskega povprečja .

Povprečna mesečna neto plača je bila leta 2023 1.315,73 evrov, kar je manj od povprečne slovenske plače, ki je v letu 2023 znašala 1.445,12 evrov.

Delovno aktivni invalidi (brez kmetov) po občini delovnega mesta v obdobju 2003–2023

Vir: SiStat: <https://pxweb.stat.si/SiStatData/pxweb/sl/Data/-/0765505S.px>

Število delovno aktivnih invalidov, ki ima delovno mesto v občini Sevnica, je bilo v desetletnem obdobju najvišje v letu 2019, povprečno število delovno aktivnih invalidov v tem obdobju pa znaša

232. V sevniški občini ima delovno mesto več delovno aktivnih invalidk kot delovnih invalidov, v letu 2023 je delo opravljalo 235 invalidov, od tega je bilo delovnih invalidk 55 %.

4 Predstavitev organizacij, ki se ukvarjajo z invalidsko problematiko

4.1 Društvo invalidov Sevnica

Društvo invalidov Sevnica deluje že 50 let. Na ustanovnem občnem zboru februarja 1974 se je zbralo več kot 140 posameznic in posameznikov, ki jih je združila potreba po organiziranosti invalidov v sevniški občini. Od leta 2003 ima društvo status invalidske organizacije.

Danes Društvo invalidov Sevnica šteje 275 članov, ki se povezujejo v skupnih prizadevanjih za večjo vključenost invalidov v družbo in njihov kvalitetnejši vsakdan. V okviru društva delujeta komisija za socialne zadeve in komisija za šport in rekreacijo. Za svoje člane aktivno izvajajo raznolike programe, ki spodbujajo fizično aktivnost, rekreacijo in izletništvo, društvo ima rokodelsko sekcijo, za redno informiranje svojih članov pa štirikrat letno izda tudi bilten.

Društvo invalidov Sevnica aktivno sodeluje z lokalno skupnostjo in se vključuje v različne aktivnosti, med drugim vsakoletno pripravljajo prireditve ob občinskem prazniku v mesecu novembru.

4.2 Zdravstveni dom Sevnica

Zdravstveni dom Sevnica opravlja zdravstveno dejavnost na primarni ravni s področja osnovne zdravstvene dejavnosti in specialistične ambulantne dejavnosti. Temeljno poslanstvo zdravstvenega doma temelji na zadovoljstvu vseh udeležencev, torej pacientov, zaposlenih in drugih sodelujočih, ki se vključujejo neposredno ali posredno v delovanje v zdravstvenega doma. Poslanstvo Zdravstvenega doma Sevnica je

- strokovno, varno in kakovostno izvajanje zdravstvene oskrbe prebivalstva na gravitacijskem območju občine Sevnice in Posavja,
- preprečevanje bolezni in ohranjanje zdravja ob upoštevanju pravic in potreb, zakonodaje ter etičnih načel v osnovnem zdravstvenem varstvu,
- zagotavljanje pogojev za strokovni in osebni razvoj zaposlenih,
- krepitev ugleda in družbeno odgovornega delovanja ob upoštevanju vseh deležnikov.

Zdravstveni doma Sevnica želi postati vodilna tovrstna ustanova v posavski regiji za zagotavljanjem varnih in kakovostnih zdravstvenih storitev s sledenjem strokovnemu in tehnološkemu napredku, nadaljnjemu razvoju holističnih pristopov ter skupnostnih integriranih zdravstvenih storitev.

Zdravstveni dom Sevnica je v letu 2017 pridobil Analizo dostopnosti objektov v javni rabi – ZD Sevnica, ki jo je izvedel Urbanistični inštitut Republike Slovenije. Analiza zajema vse vrste invalidnosti – gibalno ovirane, slepe in slabovidne ter gluhe in naglušne osebe. Na podlagi opravljene analize in podanih priporočil za odpravo pomanjkljivosti je ZD Sevnica pristopil k njihovi odpravi in tako omogočil najvišjo možno mero dostopnosti za vse vrste invalidnosti do ambulant družinske medicine, zobozdravstva, dispanzerja za ženske, pediatrične ambulante, nujne medicinske pomoči, fizioterapije, diagnostičnega laboratorija, specialističnih ambulant in ostalih storitev, ki jih zagotavlja Zdravstveni dom Sevnica.

4.3 Center za krepitev zdravja (CKZ) Zdravstvenega doma Sevnica

CKZ Sevnica je samostojna enota v Zdravstvenem domu Sevnica. Zagotavlja dejavnosti vzgoje za zdravje, vzgoje za ustno zdravje, zdravstvene vzgoje, preventive kroničnih bolezni ter krepitev zdravja za otroke mladostnike in odrasle. Strokovni tim CKZ sestavljajo diplomirana medicinska sestra s specialnimi znanji, dietetik, kineziolog, fizioterapevt in psiholog.

Izvajalci izvajajo naslednje aktivnosti:

- aktivnosti CKZ v ob porodnem obdobju (Priprava na porod in starševstvo, Varna vadba v nosečnosti),
- aktivnosti CKZ za otroke, mladostnike in njihove starše (Vzgoja za zdravje otrok in mladostnikov, Vzgoja za ustno zdravje otrok in mladostnikov, Program za krepitev zdravja otrok in mladostnikov (družinska obravnava za zdrav življenjski slog), Individualne posvete za otroke in mladostnike),
- aktivnosti CKZ za odrasle (skupinske delavnice in individualna svetovanja za odrasle na različnih področjih spreminjanja nezdravih življenjskih navad, krepitev (duševnega) zdravja ter podpore in pomoči za kakovostnejše življenje s kronično boleznijo, Individualne posvete za odrasle),
- aktivnosti CKZ v lokalni skupnosti (Izvajanje aktivnosti krepitev zdravja v lokalni skupnosti, zmanjševanje neenakosti v zdravju, Promocija aktivnosti CKZ).

Do aktivnosti so upravičene osebe z urejenim obveznim zdravstvenim zavarovanjem.

4.4 Center za duševno zdravje odraslih (CDZO) Posavje

Regijski center za duševno zdravje je bil ustanovljen v letu 2019. Z razširjenim delovanjem je pričel delovati na strokovnih temeljih, ki segajo v leto 2013, ko je v Zdravstvenem domu Sevnica pričela delovati regijska služba skupnostne psihiatrične obravnave.

V CDZO Posavje delujeta dve strokovni ekipi, ki sta vsebinsko tesno povezani – ambulantni tim in skupnostni tim. Ambulantni tim sestavljajo naslednji strokovnjaki: specialist psihiater, diplomirana medicinska sestra, socialna delavka in psihologi. Obravnava je timska, glede na potrebe posameznika. Osebe, ki se vključijo, so motivirane za sodelovanje in zdravljenje težav s področja duševnega zdravja. Tim skupnostne obravnave, ki so mobilna ekipa, sestavljajo specialist psihiater, diplomirane medicinske sestre, delovni terapevt, psiholog in socialni delavec. Obravnava je praviloma intenzivna, pogosta in zahteva oceno ter načrt povezanega dela vseh članov tima. Tesno je sodelovanje z drugimi strokovnimi službami.

4.5 Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov Posavje

Center za duševno zdravje otrok in mladostnikov Posavje se je ustanovil pri Zdravstvenem domu Sevnica v letu 2021 za izvajanje storitev za duševno zdravje otrok in mladostnikov ter pokriva potrebe otrok in mladostnikov do 19. leta starosti iz regije Posavje.

Center za duševno zdravje je namenjen otrokom, mladostnikom in njihovim staršem, ki potrebujejo različne opore pri ohranjanju in krepitev duševnega zdravja ter pri razreševanju stisk. Center povezuje strokovnjake v multidisciplinarnе time s ciljem izboljšanja zgodnje dostopnosti strokovnih služb, lokalne dostopnosti ter še bolj učinkovitega in širšega povezovanja z drugimi službami. V okviru prostorskih in kadrovskih zmožnosti center nudi inkluzivno obravnavo otrok s posebnimi potrebami.

4.6 Center za socialno delo Posavje, enota Sevnica

Center za socialno delo Posavje, enota Sevnica izvaja socialnovarstvene storitve in različne oblike pomoči za vse, ki se znajdejo v življenjski stiski in potrebujejo strokovno pomoč. V okviru svojih delovnih področij center med drugim izvaja tudi varstvo invalidov, torej izvaja postopke za priznanje statusa invalidnosti in zagotavlja pravice, ki jih prinaša status invalida (nadomestilo za invalidnost, dodatek za pomoč in postrežbo ter zdravstveno zavarovanje).

Osnovna naloga centra je tudi izvajanje nalog po Zakonu o osebni asistenci, ki zagotavlja invalidnim osebam uresničevanje pravice do osebne asistencije in pravice do komunikacijskega dodatka. Komunikacijski dodatek je namenjen gluhi, slepi ali gluhoslepi osebi, ki potrebuje izmed storitev osebne asistencije samo pomoč pri komunikaciji in spremstvu. Enkrat letno center gluhim osebam posreduje tudi vavčerje za uveljavljanje pravice do tolmača slovenskega znakovnega jezika, s katerimi je gluhim osebam omogočena uporaba slovenskega znakovnega jezika pred državnimi organi, organi lokalne samouprave ali izvajalci javnih pooblastil oz. izvajalci javnih služb.

Kot ena izmed prvih pravic po novem Zakonu o dolgotrajni oskrbi pa se na centrih uresničuje tudi pravica do oskrbovalca družinskega člana, s katero se zagotavlja pomoč pri opravljanju vseh osnovnih življenjskih potreb osebam s težko ali najtežjo omejitvijo samostojnosti ali sposobnosti samooskrbe, osebam s težko motnjo v duševnem razvoju ali težko gibalno oviranim osebam.

4.7 Varstveno delovni center Krško-Leskovec, enota Sevnica

Sevniška enota Varstveno delovnega centra Krško-Leskovec ima dolgoletno tradicijo, pričetki delovanja centra segajo v leto 1979. Od leta 2000 je VDC Sevnica enota javnega zavoda VDC Krško-Leskovec, od leta 2021 pa center deluje v prostorih Obrtne zbornice Sevnica. V okviru svojih storitev izvajajo varstvo in zaposlitev oseb z motnjami v telesnem in duševnem razvoju ter aktivnosti za spodbujanje razvoja njihovih telesnih in socialnih sposobnosti ter spretnosti.

V okviru zaposlitvenih programov izvajajo program izdelave lastnih izdelkov in kooperantski program. Osebam s težavami v duševnem razvoju omogočajo višjo kakovost življenja, v okviru varstva pa izvajajo

4.8 Dom upokoencev in oskrbovancev Impoljca

Dom upokoencev in oskrbovancev Impoljca deluje že več kot 70 let. Začetki institucionalne oskrbe na Impoljci segajo v leto 1952. Prvi stanovanjci doma so bili posamezniki iz družbenega obrobja, ki so prihajali tako iz posavskega kot tudi dolenjskega okolja. Do leta 1976 je Dom Impoljca oskrboval že 250 posameznikov. Deset let kasneje so v domu že prevladovali oskrbovanci s kroničnimi duševnimi boleznimi, duševno manj razviti in lažje psihoorgansko prizadeti. Ti posamezniki so našli svoj dom na Impoljci potem, ko jih v domovih za starejše niso sprejeli.

Danes je Dom Impoljca sodobna institucija, ki skupaj z enotami v Brežicah in Sevnici ter z dislociranimi enotami nosi ključno vlogo pri zagotavljanju socialno-varstvenih storitev. Razvojna naravnost Doma Impoljca je usmerjena v dobrobit stanovalcev, ki jim nudi vse potrebno za čim bolj prijetno sobivanje. Z izvajanjem raznolikih programov, tako strokovnih kot tudi družabnih, Dom Impoljca ob spoštovanju edinstvenosti in celovitosti posameznika pripomore k izboljšanju kakovosti življenja stanovalcev.

4.9 Trubarjev dom upokojencev Loka pri Zidanem Mostu

Trubarjev dom upokojencev je s svojo dejavnostjo pričel leta 1947. Stavba v kateri deluje dom, je bila sprva zatočišče pretežno invalidom in brezdomcem iz območja Zasavja. Potrebe po dodatnih kapacitetah so narekovale širitev in dograditve k obstoječi graščini. Tako je bil leta 1970 zgrajen prizidek, leta 1976 paviljon, leta 1983 kuhinja in leta 1990 prizidek.

V domu se trudijo skozi oskrbo in zdravstveno nego stanovalcem lajšati starostne in zdravstvene težave in jim zagotavljati mirno, varno ter prijetno starost, ob tem pa jim nuditi čim več aktivnosti, ki zadovoljujejo njihove potrebe po samopotrjevanju, sproščanju, veselem in čustveno izpolnjenem življenju. Njihovo vodilo je odprt in spoštljiv odnos do stanovalcev ter upoštevanje potreb vsakega posameznika v okviru danih možnosti.

4.10 Osnovna šola Ane Gale Sevnica

Samostojna šola s prilagojenim programom za otroke z motnjami v duševnem razvoju je v Sevnici nastala 1973, kot nadgradnja t. i. pomožnega razreda, ki ga je vodila učiteljica Ana Gale.

Osnovna šola Ane Gale Sevnica danes vzgaja in izobražuje otroke s posebnimi potrebami iz sevniške občine in širše. Specialni pedagogi nudijo dodatno strokovno pomoč tudi učencem, ki imajo učne težave v rednih osnovnih šolah in vrtcih.

Šola izvaja prilagojen program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom in posebni program vzgoje in izobraževanja. Učenci se lahko vključijo v programe na osnovi odločbe o usmeritvi. Šolski okoliš zajema občine Sevnica, Radeče in Škocjan. V sklopu programov v OŠ Ane Gale Sevnica izvajajo tudi mobilno specialno pedagoško službo, ki nudi dodatno strokovno pomoč osnovnošolskim učencem in predšolskim otrokom v vrtcu.

Posebni program vzgoje in izobraževanja traja od otrokovega 6. do 26. leta starosti, medtem ko Prilagojeni program osnovne šole z nižjim izobrazbenim standardom traja enako kot program redne osnovne šole, torej 9 let.

4.11 Zavod RS za zaposlovanje, Območna služba Sevnica

Sevniška območna služba Zavoda RS za zaposlovanje izvaja programe zdravstveno zaposlitvenega svetovanja in storitve zaposlitvene rehabilitacije, ki jih Zavod izvaja za invalidne osebe, vključno z iskanjem njim ustreznih delovnih mest. Zavod si s programi in aktivnostmi prizadeva, da bi lahko zagotovili invalidom enakopravno vključevanje na trg dela in jim omogočili opravljanje dela skladno s preostalo delovno zmožnostjo. S tem krepi tudi njihov občutek koristnosti in zavedanje, da tudi oni sami lahko prispevajo k razvoju družbe.

Ker je interes delodajalcev za njihovo zaposlovanje relativno nizek, usmerja Zavod precej aktivnosti tudi v spreminjanje njihovih stališč do zaposlovanja invalidov zlasti v obdobju pomanjkanja kadra, tudi s predstavitvami primerov dobrih praks, pozitivnih izkušenj z njihovim zaposlovanjem, možnostmi pomoči pri prilagajanju delovnega okolja ter finančnimi spodbudami za novo zaposlovanje invalidov in ohranjanje njihove zaposlitve.

Spletna stran Zavoda je prilagojena osebam s senzoričnimi okvarami. Območna služba si bo, skladno z zakonskimi zahtevami in razpoložljivimi finančnimi sredstvi, z namestitvijo ustrezne opreme in pripomočkov prizadevala, da invalidnim osebam zagotovijo enak dostop do vseh prostorov Zavoda.

4.12 Podjetje INDE d. o. o. Sevnica

Podjetje INDE d.o.o. je invalidsko podjetje, ki po večini zaposluje ljudi s posebnimi potrebami in s priznano invalidnostjo z območja celotne regije Posavje. Delujejo kot družbeno odgovorno podjetje, ki invalidom omogoča zaposlitev, vključevanje v delovni proces in vključevanje v družbo. Opravljajo lažja proizvodna dela, med njimi sestavljanje, vijačenje, pregledovanje, kompletiranje in pakiranje različnih komponent po navodilih naročnika, administrativna dela in čiščenje prostorov. Izvajajo tudi usposabljanje invalidov na delovnem mestu. Veliki odliki podjetja sta prilagodljivost dela in družbena odgovornost. Razumejo potrebe in zmožnosti dela vsakega posameznika v družbi.

4.13 Druga občinska in regijska društva, ki se v okviru svojih dejavnosti ukvarjajo z invalidsko problematiko

Osebe z oviranostmi se lahko vključujejo v številne programe društev, ki delujejo tako na lokalni kot na regionalni ravni in se v okviru svojih dejavnosti ukvarjajo z invalidsko problematiko. Ta društva so:

- Društvo upokojencev Sevnica
- Društvo upokojencev Tržišče,
- Društvo upokojencev Šentjanž,
- Društvo upokojencev Krmelj,
- Društvo upokojencev Razbor,
- Društvo Sožitje Sevnica,
- Ozara Slovenija, enota Sevnica,
- Društvo gluhih in naglušnih Posavja,
- Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Novo mesto,
- Društvo paraplegikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja,
- Združenje multiple skleroze Slovenije, podružnica Dolenjska, Bela Krajina in Posavje,
- Društvo za fibromialogijo, Posavska skupina,
- Društvo za cerebralno paralizo Sonček Posavje.

5 Analiza stanja

Občina Sevnica si že vrsto let prizadeva za ustvarjanje lokalnega okolja, ki je prijetno za bivanje in delo ter dostopno vsem družbenim skupinam. Skozi različne projekte, kampanje in akcije so potekale številne aktivnosti, s katerimi je Občina Sevnica spodbujala aktivnost, mobilnost, dostopnost, zdrav način življenja in druge cilje, ki so pomembni za osebe z oviranostmi. Pri pripravi analize stanja so bila obdelana naslednja področja:

- ozaveščanje in informiranje, dostopnost do informacij,
- dostopnost javnih prostorov,
- prilagoditve večstanovanjskih stavb in zasebnih površin,
- vključenost v lokalno skupnost, samostojno življenje, šport in kultura,
- šport,
- kultura,
- samostojno življenje in mobilnost,

- zdravstvena oskrba in rehabilitacija,
- vzgoja in izobraževanje,
- delo in zaposlovanje,
- versko in duhovno življenje.

5.1 Ozaveščanje in informiranje, dostopnost do informacij

Občina Sevnica javnost obvešča prek različnih kanalov, s tem pa stremi k široki razširjenosti informacij med vse družbene skupine.

Slika 1: Posnetek vstopne strani www.obcina-sevnica.si

Primarni vir informacij je [občinska spletna stran](http://www.obcina-sevnica.si), ki je bila prenovljena v letu 2021. Posodobljena spletna stran je zasnovana skladno z zahtevami Zakona o dostopnosti spletišč in mobilnih aplikacij in vsebuje izjavo o dostopnosti, ki se na podlagi samoocene in skladno z nadgradnjami posameznih podstrani posodablja najmanj enkrat letno.

Občinska spletna stran sledi programskim zahtevam za uporabo bralnikov, v meniju za dostopnost pa lahko uporabniki prilagodijo barvno shemo spletne strani glede na svoje potrebe. Velikost prikazov je prilagojena glede na napravo (računalniški zaslon, tablica, mobilni telefon), velikost pisave pa si uporabniki prav tako lahko prilagodijo sami.

Spletna stran vsebuje vse ključne informacije, ki so občanom v pomoč pri njihovih vsakdanjih opravilih. Objavljen je imenik vseh javnih zavodov in podjetij, katerih ustanoviteljica je Občina Sevnica, poleg teh pa tudi imenik drugih javnih institucij, ki delujejo na območju občine. Na podstrani [Za občane](#) so objavljeni najrazličnejši zemljevidi, med njimi lokacije brezplačnih WI-FI točk, lokacije javnih parkirišč v mestu Sevnica in lokacije vseh javnih športnih površin. Za preprostejši dostop do veljavnih predpisov je na strani dostopen iskalnik občinskih predpisov.

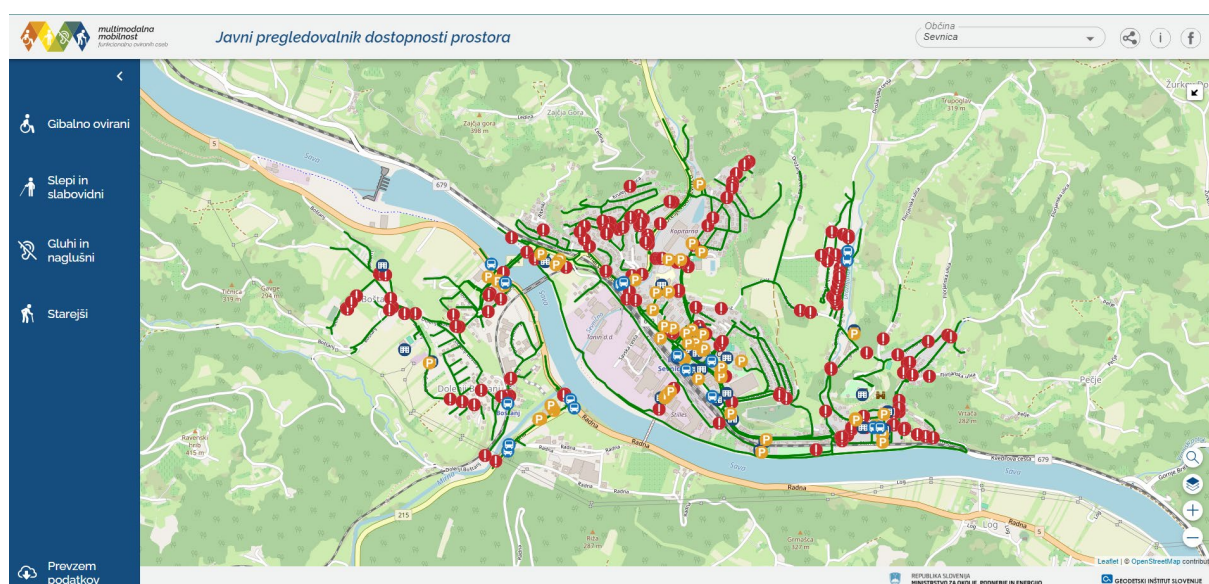
O delu občinske uprave, občinskega sveta in drugih organov občine ter o aktualnih uradnih objavah, kot so javni razpisi in pozivi, spremembe na področju urejanja prostora in lokalnih volitev, so občani obveščeni prek novic, ki so redno objavljene na občinski spletni strani, na družbenih omrežjih občine ter v lokalnem in regionalnem časopisu. Objave so, skladno z zmožnostmi občine, prilagojene za osebe z oviranostmi. To predvsem velja za spletne vsebine,

kjer je večina fotografij na spletni strani opremljena z alternativnim besedilom za bralnike, video vsebine pa so opremljene s podnapisi.

Občina Sevnica občane o svojih aktivnostih obvešča tudi z občasnim spletnim e-novičnikom, ki ga posreduje na naslove prijavljenih na obveščanje.

5.2 Dostopnost javnih prostorov

Občina Sevnica je v letu 2022 s podpisom sporazuma pristopila k projektu *Omogočanje multimodalne mobilnosti oseb z različnimi oviranostmi*, ki je namenjen izboljšanju dostopnosti in mobilnosti v urbanem prostoru za prebivalce z različnimi invalidnostmi in oviranostmi, predvsem za starejše, za osebe z okvarami vida in sluha ter za gibalno ovirane. Projekt izvaja Geodetski inštitut Slovenije ob podpori Ministrstva za okolje, podnebje in energijo. V okviru projekta so bili zajeti podatki za analizo dostopnosti javnih prostorov. Terenski zajem podatkov je opravila v projekt vključena oseba na invalidskem vozičku, na podlagi zbranih podatkov pa je bil ustvarjen javni zemljevid oziroma spletni pregledovalnik [Dostopnost prostora](#).

Slika 2: Javni pregledovalnik dostopnosti prostora

Spletni pregledovalnik je v prvi vrsti namenjen osebam z oviranostmi, saj si lahko s pomočjo zemljevida lažje načrtujejo vsakodnevne poti. Analiza prostora pa je pomembna povratna informacija tudi za Občino Sevnica, saj lahko na podlagi teh informacij postopoma in skladno z zmožnostmi odpravlja različne ovire v prostoru.

Slika 3: Poglabljeni robniški pločniki na novo urejenem cestnem odseku v središču Sevnice in poglabljen robnik pločnika ob rekonstrukciji uvoza na parkirišče v Naselju heroja Maroka.

Vse rekonstrukcije in posodobitve cestno-prometne infrastrukture v občini upoštevajo potrebo po dostopnosti. Tako imajo vsi novo urejeni pločniki primerno poglobljene robnike, hodniki za pešce pa so primerno označeni. Na nekaterih javnih prostorih so urejene tudi taktilne oznake.

Dostopnost javne infrastrukture za osebe z okvirnostmi Občina Sevnica izboljšuje tudi na podlagi izraženih potreb. Pripomočki za dostopnost so urejeni v nekaterih javnih stavbah:

Javni objekt	Pripomočki za dostopnost	Opombe
prostori Občine Sevnica in Upravne enote Sevnica (občinska stavba)	dvigalo	
Zdravstveni dom Sevnica	dvigalo	
Lekarna Sevnica	klančina	
prostori Javnega zavoda za kulturo, šport, turizem in mladinske dejavnosti (uprava)	/	stavba je spomeniško zaščitena
prostori Komunale d. o. o. Sevnica	klančina	
Kulturna dvorana Sevnica	/	
Knjižnica Sevnica	Klančina, dvigalo	
Mladinski center Sevnica	Klančina, sanitarije za invalide	
Dom upokojencev Sevnica	dvigalo	v pristojnosti države
Policijska postaja Sevnica	dvigalo	v pristojnosti države
Javne sanitarije na Kmečki tržnici	urejeno za invalide	
Grad Sevnica	indukcijska zanka	stavba je spomeniško zaščitena
Zavod za zaposlovanje, Urad za delo Sevnica	/	v pristojnosti države
Okrajno sodišče v Sevnici	/	v pristojnosti države
Območna geodetska uprava Sevnica	dvigalo*	
Center za socialno delo Posavje, enota Sevnica	dvigalo*	
Informacijsko-turistična pisarna Doživljaj	klančina	

* višina gumbov v dvigalu ni prilagojena za invalidne osebe

Prilagoditve večstanovanjskih stavb in zasebnih površin

Občina Sevnica aktivno sodeluje pri projektih, ki urejajo dostopnost večstanovanjskih stavb in drugih zasebnih površin. Skladno z zmožnostmi sofinancira ureditev klančin, dvigal in drugih dostopov. Iz občinskega proračuna so sofinancirane tudi prilagoditve stanovanjskih površin v primeru invalidnosti. V okviru občinske enkratne denarne pomoči lahko občani zaprosijo za sofinanciranje nakupa pripomočkov in druge opreme, ki niso financirane iz naslova zdravstvenega zavarovanja.

5.3 Vključenost v lokalno skupnost, samostojno življenje, šport in kultura

Občina Sevnica skozi vsakoletne razpise za sofinanciranje društvenih dejavnosti s področij športa, kulture, mladinskih dejavnosti ter zdravstvenega in socialnega varstva namenja sredstva za vključevanje oseb z oviranostmi v družbeno in družabno življenje.

5.3.1 Šport

Za sofinanciranje športa invalidov je v okviru letnega razpisa za šport namenjenih 6,9 % sredstev. Ta sredstva prejme Društvo invalidov Sevnica, ki pripravlja raznolike športne programe za osebe z oviranostmi. Med drugim ob občinskem prazniku v mesecu novembru Društvo invalidov Sevnica tradicionalno pripravlja športne dogodke in turnirje, dogodek pa je umeščen v koledar uradnih prireditev ob občinskem prazniku. Društvo invalidov Sevnica sicer organizira različne dogodke tudi tekom leta.

Ribiška družina Sevnica prav tako vsakoletno organizira tekmovanja v športnem ribolovu za invalide.

Slika 4: Športni ribolov za invalide na reki Savi

Občina Sevnica je skupaj z najemnikom Tončkovega doma na Lisci, priljubljene planinske postojanke, ki je v lasti občine, v letih 2020 in 2021 soorganizirala dogodek »Gluhi strežejo na Lisci« v okviru prostovoljske akcije Planinske zveze Slovenija – Biti inkluziven.

Športna zveza Sevnica je v letu 2022 izvajala projekt SITS – Social Inclusion Through Sports, v okviru katerega so različni športni klubi brezplačne športne vadbe nudili tudi osebam s posebnimi potrebami.

Poleg športnih programov z večletno tradicijo domača športna društva pripravljajo športne programe za osebe z oviranostmi glede na izražene potrebe.

5.3.2 Kultura

Branje je pomembna oblika kulturnega udejstvovanja in širjenja obzorij, zato si Knjižnica Sevnica prizadeva k širjenju zbirk knjižničnega gradiva, ki je dostopno osebam z različnimi oblikami oviranosti.

Otrokom z disleksijo in njihovim staršem so na Oddelku za cicibane namenili manjši kotiček, kjer se nahaja nekaj lažje berljivega leposlovnega gradiva, ki ga lahko berejo tudi mladi bralci s težavami pri branju. Ostalo primerno gradivo je postavljeno skupaj z ostalim gradivom na policah

in sicer na oddelku za cicibane in oddelku za mladino. Gradivo je posebej označeno z rdečo nalepko. S tako nalepko je označena tudi strokovna literatura o disleksiji in podobnih temah. Poleg izbranega gradiva si lahko v Knjižnici Sevnica vsi, ki imajo težave z branjem, izposodijo namenska bralna ravnila za pomoč pri branju.

V okviru knjižničnega gradiva si je mogoče v sevniški knjižnici izposoditi tudi zvočne knjige. Trenutno je na voljo okoli 100 zvočnih knjig, med njimi leposlovje za odrasle, otroške in mladinske knjige ter tudi več naslovov domačega branja. Zvočne knjige, ki jih ponuja Knjižnica Sevnica, so sicer vidne tudi v katalogu Cobiss+, izposoja pa poteka prek mobilne aplikacije. V njihovim prostorih je nameščena tudi slušna zanka.

Knjižnica Sevnica v svojih prostorih nudi tudi brezplačno možnost razstavljanja umetniških in ustvarjalnih del rokodelske sekcije Društva invalidov Sevnica. Zaradi urejene klančine in dvigala si lahko razstave ogledajo osebe z različnimi oblikami invalidnosti.

Slika 5: Razstave Društva invalidov Sevnica vselej obiše tudi župan Srečko Ocvirk in tako udejstvovanje društva podpira tudi na simbolni ravni

Grad Sevnica, ki je osrednji kulturni, zgodovinski in protokolarni objekt in pomembno središče kulturnega dogajanja. Možnosti za celostno ureditev dostopov za osebe z oviranostmi so zaradi spomeniškega varstva omejene, kljub temu pa Občina Sevnica v sodelovanju z Zavodom za varstvo kulturne dediščine Slovenije išče rešitve. Z invalidskim vozičkom je trenutno mogoče dostopati do grajskega parka in do grajskega atrija, kjer je urejena klančina. V Albert-Felicijanovi dvorani, kjer se odvijajo številni kulturni in družabni dogodki, je urejena indukcijska zanka.

5.3.3 Samostojno življenje in mobilnost

Za večjo vključenost oseb z oviranostmi v vsakodnevno dogajanje je pomembna tudi njihova mobilnost. Brezplačne prevoze za starejše in osebe z invalidnostmi v sevniški občini opravlja Zavod Sopotniki, storitev pa ob finančni podpori Občine Sevnica koordinira Center za socialno delo Posavje, enota Sevnica. V letu 2021 je Občina Sevnica financirala nakup novega vozila na štirikolesni pogon.

V sevniški občini deluje tudi storitev **Pomoč na domu**, ki jo Občina Sevnica sofinancira iz občinskega proračuna, izvaja pa sevniška enota CSD Posavje. Pomoč na domu je namenjena invalidnim osebam, starejšim, kroničnim bolnikom in drugim, ki imajo zagotovljene bivalne

pogoje, vendar potrebujejo pomoč pri vsakdanjih opravilih. Obseg storitve je prilagojen potrebam posameznega upravičenca.

V okviru Kinološkega društva Posavje Občina Sevnica sofinancira usposabljanje psov vodnikov za slepe in slabovidne, člani društva pa usposabljujejo tudi pse, ki pomagajo osebam s težavami v duševnem razvoju.

Poleg finančne podpore društvom, ki delujejo na področju različnih oblik invalidnosti, Občina Sevnica nudi podporo tudi pri oglaševanju in promociji dogodkov teh organizacij.

5.4 Zdravstvena oskrba in rehabilitacija

V okviru **Rehabilitacijskega centra** Zdravstvenega doma Sevnica se izvajajo fizioterapevtski postopki, ki se dopolnjujejo z nadstandardnimi in specialnimi obravnavami. Rehabilitacijski center nudi obravnavo s področja ortopedske medicine in manualne terapije, ki vključuje diagnostiko, terapijo in preventivne ukrepe za osebe z ortopedskimi težavami in mišično-skeletnimi bolečinami. Cilj obravnav je izboljšati mobilnost, zmanjšati bolečino in povečati funkcionalno sposobnost pacientov. Na področju nevrološke obravnave odraslih je delo usmerjeno v rehabilitacijo oseb z nevrološkimi obolenji, kot so možganska kap, multipla skleroza, Parkinsonova bolezen in druga nevrološka obolenja. S pomočjo specifičnih vaj in tehnik je cilj obravnav izboljšati gibalne sposobnosti, ravnotežje in kakovost življenja pacientov. Manualna limfna drenaža in kompresijska terapija pripomore k obvladovanju limfedema in limfnih obolenj. Vsaka obravnava je prilagojena specifičnim potrebam posameznika. V ta namen strokovnjaki rehabilitacijskega centra izvedejo celostno oceno stanja pacienta in oblikujejo posamezniku prilagojen program rehabilitacijske terapije.

V okviru Zdravstvenega doma Sevnica deluje **Center za duševno zdravje odraslih**, ki zagotavlja interdisciplinarno obravnavno odraslih oseb, ki se soočajo s težavami v duševnem zdravju. Gre za regijski center, ki nudi tako ambulantno obravnavo kot tudi skupnostno psihiatrično obravnavo. Zdravstveni dom Sevnica je tudi nosilec **Centra za duševno zdravje otrok in mladostnikov Posavje**, ki je prav tako regijski center, namenjen strokovni obravnavi otrok in mladostnikov s težavami s duševnem zdravju.

V **Centru za krepitev zdravja** Zdravstvenega doma Sevnica izvajajo raznolike preventivne programe, usmerjene v spodbujanje bolj zdravega in aktivnega načina življenja. Vsaj enkrat letno izvedejo test hoje, redno pa izvajajo delavnice zdravstvene vzgoje in vzgoje za ustno zdravje.

Za test hoje je Občina Sevnica uredila 2 kilometra dolgo pot ob reki Savi, ki je opremljena z informativno tablo ter tako namenjena tudi individualni uporabi. Gibanje je pri več oblikah invalidnosti ključno za rehabilitacijo, občanom je zato na voljo veliko javnih športnih in prostočasnih površin.

V vseh večjih krajih sevniške občine so na voljo večnamenska igrišča, v zadnjem obdobju pa je Občina Sevnica uredila tudi trim stezo, igrišča za tenis in odbojko ter fitnese na prostem. Nekateri fitnesi so prilagojeni za invalidne osebe.

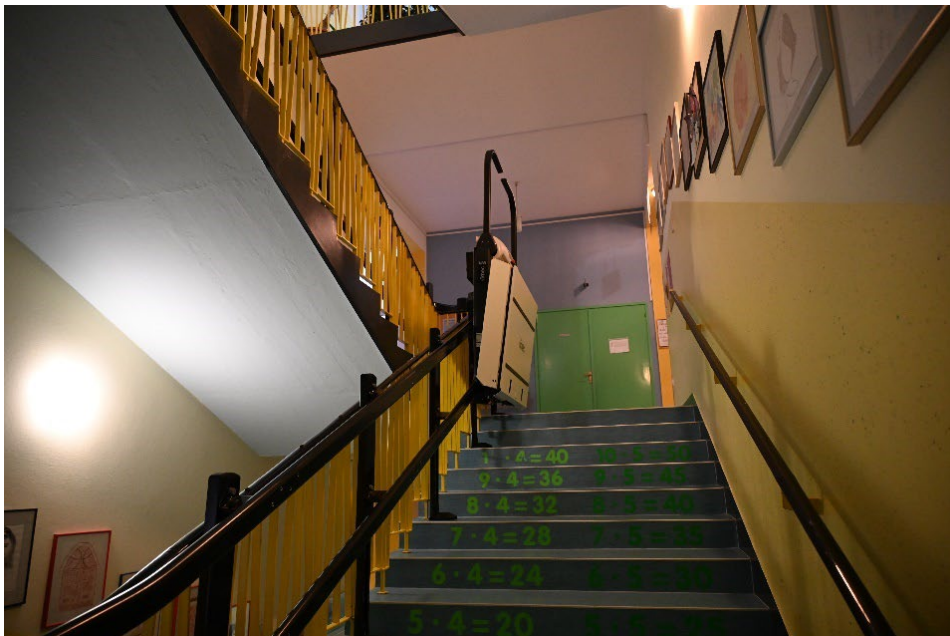
V letu 2023 je Občina Sevnica v mestu Sevnica uredila senzorični vrt. Vrt je odprt za javnost in dostopen vse dni v letu. Uporablja se kot učilnica na prostem, hkrati pa je zaradi oddaljenosti od mestnega vrveža prijeten prostor za sprostitev, kar pomeni, da omogoča rehabilitacijo predvsem osebam s težavami v duševnem zdravju. Poleg senzoričnega vrta je v Sevnici mogoče dostopati do več koticov, ki so prostor umiritve. Številne klopi ob sprehajalni poti ob Savi ponujajo priložnost za posedanje v naravi, prostor za sprostitev pa ponuja tudi ribnik na obrobju mesta.

5.5 Vzgoja in izobraževanje

V sevniški občini je vzpostavljena dobro organizirana mreža predšolske in šolske vzgoje. Starši lahko otroke v sistem vključijo že v prvem letu starosti.

V letu 2023 je bil odprt specializiran razvojni oddelek za vrtčevske otroke s posebnimi potrebami, za njih pa skrbi specializiran kader. Na območju sevniške občine deluje tudi vzgojno-izobraževalni zavod za otroke s posebnimi potrebami – Osnovna šola Ane Gale Sevnica. Občina Sevnica je v letu 2021 pristopila k gradnji nove šole, ki je zagotovila prostore, prilagojene standardom za otroke s posebnimi potrebami. Nov šolski objekt je umeščen v središče mesta, s tem pa imajo mladi in njihovi starši dostop do javnih storitev, ki so v neposredni bližini. Gradnja nove šole je bila zaključena sredi leta 2024.

V sklopu Osnovne šole Ane Gale Sevnica se izvajajo nadstandardni učni programi za otroke s posebnimi potrebami, s čimer je mladim omogočeno lažje vključevanje v družbo, povečane so tudi možnosti za samostojno življenje.

Slika 6: Dvižna ploščad v OŠ Sava Kladnika Sevnica

V Osnovni šoli Sava Kladnika Sevnica je urejena dvižna ploščad, ki učenki na invalidskem vozičku omogoča dostop do vseh učilnic. Za šolske prevoze je zagotovljeno vozilo, prilagojeno za invalidski voziček.

V ostalih vzgojno-izobraževalnih zavodih (z izjemo vrtcev, ki imajo dostop urejen zaradi otroških vozičkov) še ni bilo izraženih potreb za tovrstne ureditve. Ob tem je pomembno izpostaviti, da so vsi novo zgrajeni šolski prostori prilagojeni zahtevanim standardom in omogočajo dostop tudi z invalidskim vozičkom. Nov prizidek k Osnovni šoli Blanca, ki je bil urejen v letu 2023, je z obstoječo stavbo povezan s klančino, v prizidku je tudi dvigalo. Osnovna šola Tržišče, ki je bila zgrajena v letu 2017, pa je v celoti prilagojena za dostop z invalidskim vozičkom.

5.6 Delo in zaposlovanje

V Sevnici od leta 2000 deluje **varstveno-delovni center**, ki je enota javnega zavoda VDC Krško-Leskovec. V enoto, ki izvaja storitev varstva, vodenja in zaposlitve pod posebnimi pogoji, je trenutno vključenih 24 uporabnic in uporabnikov. Vključujejo se v širše socialno okolje ter sodelujejo v okviru kulturnih, športnih in izobraževalnih dejavnosti ter različnih vsakodnevnih dogajanj, s čimer izboljšujejo kakovost življenja varovancev.

V okviru zaposlitvenih programov izvajajo program izdelovanja lastnih izdelkov in kooperantsko delo. V okviru lastnega programa varovanci med drugim šivajo prtičke, nadprte in prte, tkejo in izdelujejo volnene sedežnike, izdelujejo lesene slikice z uporabo različnih tehnik ter ustvarjajo voščilnice za različne priložnosti. Občina Sevnica od varstveno-delovnega centra vsako leto odkupi okoli 200 novoletnih voščilnic.

V okviru kooperacijskega programa center sodeluje z različnimi podjetji v občini in bližnji okolici. Na območju sevniške občine deluje tudi družbeno odgovorno podjetje INDE d. o. o., ki zaposluje osebe s posebnimi potrebami in priznana invalidnostjo. V podjetju delajo osebe iz celotne posavske regije. Pomembno poslanstvo INDE d. o. o. je prepoznala tudi Občina Sevnica, saj je podjetju v letu 2018 ob občinskem prazniku podelila Grb Občine Sevnica, najvišje priznanje, ki ga lahko prejme organizacija.

Občina Sevnica aktivno spodbuja zaposlovanje invalidnih oseb v javnih zavodih, ki jih je ustanovila. S podjetjem INDE d. o. o. ima sklenjen dogovor, ki omogoča delo invalidni osebi v okviru občinske uprave. V okviru javnih del Občina Sevnica financira vključevanje invalidnih oseb v delo v javnih zavodih in društvih.

5.7 Versko in duhovno življenje

Občina Sevnica v okviru razpisa za obnovo kulturnih spomenikov sofinancira ureditve, ki vključujejo ureditev dostopov do verskih objektov z invalidskim vozičkom. V okviru razpisa je župnijam v občini Sevnica omogočeno, da s sredstvi iz naslova razpisa nabavijo tudi indukcijske zanke in druge elemente ureditve prostorov, ki omogočajo boljšo dostopnost in funkcionalnost prostorov za versko in duhovno življenje. Občina Sevnica se v zadnjem obdobju aktivneje povezuje z župnijami in prijavitelje na razpis dodatno informira o teh možnostih.

6 Zaključek

Analiza stanja položaja invalidov v Občini Sevnica je pokazala, da je vključevanje in podpora invalidom ključen izziv, ki zahteva sistematičen pristop in sodelovanje vseh deležnikov v lokalni skupnosti. Občina že izvaja številne ukrepe za izboljšanje kakovosti življenja invalidov, med drugim zagotavlja dostopnost javnih objektov, podpira društva in organizacije, ki delujejo na področju invalidnosti, ter nudi pomoč v obliki socialnih programov.

Kljub temu pa ostajajo izzivi, kot so izboljšanje dostopnosti v vseh javnih in zasebnih objektih, zagotavljanje enakopravnih možnosti za izobraževanje, zaposlovanje in vključevanje v kulturne ter športne dejavnosti. Pomembno je tudi okrepiti ozaveščenost širše javnosti o pravicah in potrebah invalidov ter graditi inkluzivno okolje, ki bo omogočalo polno in aktivno sodelovanje

invalidov v družbi. S prepoznavanjem potreb invalidov in vključevanjem njihovih glasov v načrtovanje ukrepov verjamemo, da bomo lahko dosegli pomembne spremembe.

Predlagano je nadaljevanje spremljanja in analize potreb invalidov, redno posodabljanje akcijskih načrtov ter zagotovitev ustreznih virov in podpore za uresničitev teh ciljev. S tem bomo skupaj prispevali k ustvarjanju vključujoče in prijazne skupnosti za vse občane. Naše skupno nadaljnje delo bo temeljilo na dialogu, partnerskem sodelovanju in inovativnih rešitvah, ki bodo izboljšale kakovost življenja invalidov ter prispevale k razvoju občine, ki je vključujoča za vse.

Občina Sevnica ima priložnost postati zgled dobrih praks na tem področju, zlasti z implementacijo dolgoročnih strategij, ki bodo temeljile na partnerskem sodelovanju z invalidskimi organizacijami, lokalnimi podjetji, izobraževalnimi institucijami in drugimi ključnimi akterji. Le celovit in trajnosten pristop bo zagotovil, da se položaj invalidov v občini dolgoročno izboljša, s čimer bomo kot skupnost okrepili socialno pravičnost, solidarnost in medsebojno spoštovanje.